

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 321. An de jure communi constitutum hoc jus protimiseos adhuc vigeat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

emiseos, non tantum in venditionibus privatis, sed etiam in publicis, quæ sunt sub hasta, asserit Muller. *loc. cit. th. 56. in fine*, sed de hoc inferius, ubi, in quibus venditionibus locus sit retractui.

Quæst. 320. Quinam jure protimiseos legali in emptione aliis preferendi?

Resp. primò: jus legale protimiseos (hoc est, quod ex dispositione juris communis, vel etiam jure singulari seu statutis locorum quæ consuetudinibus certis personis competit) competit imprimis domino directo rei emphyteuticæ, vi cuius, si emphyteuta emphytenfin seu jus suum emphyteuticum vendere velit, debet prius domino directo indicare, quantum pretium alius sibi pro eo dare velit, & expectare responsum illius, an ipse eodem pretio illud emere velit. *L. fin. C. de jur. emphyt. Struv. l. c. th. 51. Muller. ibid. lit. a. qui etiam cum Wesenb. p. 2. cons. 73. n. 44. Berlich. decis. 98. n. 15. &c. quos citat, ait, tantam esse hujus prærogativæ vim, ut Dominus emphyteuseos alii cognato proximiori emphyteutæ jure consuetudinis intendenti illud emere in emendo sit preferendus; uti id etiam specialibus legibus regni sui constitutum ait Castrop. *tr. 33. d. 5. p. 29. §. 1. n. 3.* Idem est de jure hoc protimiseos competente ratione feudi domino directo, *Arg. cit. L. fin. Muller. l. c. qui tamen monet decipiendum id de alienatione feudi licita, & in casu non existentium agnatorum.* Idem etiam applicari solet ad bona censitica, ut nimirum domino, cui solvitur census in recognitionem pristini domini hoc jus prælationis competat, *Struv. cit. th. 51. cum Richter. decis. 76. à n. 60. in quo tamen dissentiant alii apud Muller. l. c. lit. C. & inter illos Carpz. p. 2. cons. 31. defens. 7. qui tamen illud sic limitat; nisi ubi bona ejusmodi censitica vendenda istiusmodi personæ, quam dominus iusta ex causa, puta, propter difficultiorem canonis & Laudemiorum exactionem in numerum subditorum recipere recuset; tunc enim ipse dominus, si emere velit, sit preferendus.* Nequaquam tamen jus illud prælationis quò ad alia bona competit nobilibus aliisque superioribus, nisi fortè aliud peculiari consuetudine receptum, vi cuius eorum etiam subditi vel rustici venditori victualia, pisces, vitulos, gallinas &c. illis primùm emenda offerre teneantur; sed possunt ea illis præteritis ad forum publicum portare, vel etiam aliis deferre emenda *Berlich. p. 2. concl. 39. à n. 41. Struv. l. c. remittens ad Carpz. p. 2. cons. 51. defens. 10. Muller. l. c. lit. d.**

2. Resp. secundò: competit creditoribus, ita ut vi illius, dum bona debitoris distrahenda auctoritate judiciali sub hasta proponuntur, creditores æquale pretium offerentes ac alii non creditores, iis præferantur. *l. 1. ff. de privil. credit. l. cum bona. ff. de reb. auct. jud. possid.* ubi etiam dicitur, inter creditores illum preferendum, cui plus debetur. *Struv. l. c. th. 52. uti etiam is inter creditores præfertur, qui simul est cognatus debitoris. cit. l. cum bona. Muller. cit. th. 52. lit. a. citatis pluribus aliis.* Qui tamen est creditor tantum præfertur cognato tantum. *Muller. lit. β. Salgad. in labyrinth. creditor. p. 2. c. 2. n. 14.* De cætero primum licitatore (intellige, etiam non creditorem) etsi ma jus pretium non offerat quàm alii licitatores, ratione prioritatis præferri aliis tradunt *Bald. in l. 35. ff. de minor. Brunem. in cit. l. cum bona. n. ult. Muller. l. c. lit. v. citatis aliis.*

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

3. Resp. tertio: ratione vicinitatis competit hoc jus vicino & confini juxta constitutionem Frederici Imperatoris, quam speciali commentatione illustravit. *Matth. de Afflicis. tr. de jure protimis.* Verùm quidquid sit de ea constitutione, cujus auctoritatem in Germanico Imperio dubiam vel nullam dicitum *Mevio. p. 2. decis. 74. & aliis Muller. l. c. th. 53. lit. a.* hoc jus, si quod est, soli consuetudini & statutorum particularium dispositioni, quæ in quibusdam locis provisum, ut indistinctè eo gaudeant incolæ, innititur, ut ubi talis consuetudo vel dispositio recepta, ibi servanda, ut *Myns. cent. 2. obs. 51.* Sic quoque in locis, in quibus sola vicinitas hoc jus non tribuit promiscuè vicinis omnibus, sed ei demum vicino, cujus prædio seu agro pars illa vendenda fuit unita. *Struv. cit. th. 53. Muller. ibid. lit. v.* ubi etiam cum *Mevio*, quòd in prædiis urbanis jus illud locum habeat, quando domus sub uno tecto & muro uno intermedio continentur. Porro dicitur hoc jus protimiseos ratione vicinitatis jus congrui auctus accepti, licet aliàs jus congrui in latiore sensu comprehendat sub se totam retractuum latitudinem, de quo vide *Muller. l. c.*

4. Resp. quartò: ratione communionis seu societatis hoc jus protimiseos (quod & tunc retractus portialis dicitur) competit illis, qui cujusdam rei indivisum dominum simul habent, vi cuius, dum quis sociorum partem suam vult vendere, alius sociorum seu condominorum in emendo eam cuilibet extraneorum est preferendus, quia id æquius est. *Bald. in l. 2. C. commun. rer. alienat. n. 2.* quamvis *Carpz.* apud *Muller. l. c. th. 54. lit. a.* restringat hoc jus ad solos cohæredes, qui jure hæreditatio commune prædium paternum possident, à ut, si unus eorum velit partem suam alienare; cohæres sit aliis extraneis preferendus; non verò locum habeat in aliis rebus communibus.

5. Resp. quintò: ratione sanguinis hoc jura etiam speciali protimiseos, seu quò ad rem præ aliis extraneis emendam gaudent quandoque consanguinei, quod jus tunc etiam dicitur gentilitium, legitimum, lineare. & consanguinei hic non dicuntur tantum illi, qui eodem patre nati, sed omnes, qui qualibet ratione sanguinis paterni vel materni sunt conjuncti. *l. 1. §. 3. C. de legitim. hered. l. 4. ff. unde cognat.* Verùm de hoc enucleatius in sequentibus, quæ enim dicuntur de jure retractus specialis, vi cuius bona vendita unà cum translato eorum jam in alios dominio & possessione, etiam dicto juri protimiseos applicari possunt. De cætero sunt & aliæ personæ, quæ eo gaudent, de quibus vide *Muller. cit. th. 54.*

Quæst. 321. An de jure communi constitutum hoc jus protimiseos adhuc vigeat?

Resp. quæ dicta sunt de hoc jure competente domino directo in alienatione emphyteutis & feudi, aut etiam proximis agnatis ratione feudi antiqui, item de creditoribus ratione debiti, procedunt adhuc hodie de jure communi. *Hauhold. tr. 10. c. 1. contrav. 23. n. 211. Reiffenst. h. t. num. 398. Arg. L. fin. C. de jur. emphyt. l. 1. C. de metall. l. 16. ff. de reb. auct. jud. possid.* Reliqua verò jura istiusmodi, quæ competunt ratione vicinitatis, societatis, ratione sanguinis (intellige, respectu bonorum alodialium) de jure communi revocata sunt, ut constat ex *L. dudum, de contrah. empr.*

C e ubi

ubi etiam istius revocationis ratio redditur: nimirum ne, dum confanguineis, proximis seu vicinis consortibusque conceditur, ut extraneos ab emptione removeant, homines res suas arbitrato suo distrahere, & de rebus suis disponere prohibeantur, quod omnino libertati venditionis & facultati de rebus liberè disponendi repugnat, estque contra *L. 1. C. commun. d. vid. L. in vitum C. de contrah. empr. l. 2. 1. C. mandati*, unde per dictam *L. dudum* istiusmodi jura prorsus abrogata pronunciant *Mynf. l. 3. obs. 51. in fine. Carpz. p. 2. const. 31. defens. 1. Berlich. p. 2. concl. 34. num. 1. Roland. à Valle. vol. 1. conf. 21. num. 8. & 22. Vultejus, Hillig. & plures alii apud Muller. in Struv. in ff. de leg. commissor. th. 55. lit. 8.* Ac proinde istiusmodi jura hodie dum non valent amplius, nisi fortè alicubi de novè consuetudine præscripta introducta, uti etiam quidam volunt memoratam constitutionem Frederici Imperatoris legitimam, eaque renovatum jus illud retractus protimiseos. Sed quidquid sit de hac constitutione, non obstante *L. dudum*, jus retractus (intelligendo per hoc tam jus protimiseos jam explicatum, quam jus retractus specialis mox explicandum) saltem gentilitium seu sanguinis universali totius Germaniæ consuetudine rursus inductum habetur & valet teste *Gail. l. 2. obs. 19. num. 1. Haunold. loc. cit. constatque experientia*: & probat hanc consuetudinem ratio: nimirum quia lugubre est videre paternas & avitas domus & majorum prædia transire & devenire in manus externas, *L. in fundo. ff. de R. V. l. 4. lex qua Tutores. C. de administ. Tutor. Muller. loc. cit. lit. 9. & ita Legistæ in cit. L. dudum. Canonistæ in c. constitutus. de integ. rest. ubi dicta consuetudo approbatur.*

Quæst. 322. Quid & quotuplex sit jus retractus specialis, pro ut distinguitur à jure protimiseos speciali jam explicato?

R Esp. hoc jus retractus sic dictum à retrahendo seu reducendo & revocando bona alienata à legitimis eorum jam dominis & possessoribus ad alios, quibus competit, quod sit jus vel legis vel statuti, vel consuetudinis competens alicui ad rem ab alio alienatam, refuso ipsius domino & possessori pretio, sibi vindicandam. Unde jam etiam intelligitur jus hoc quoque ratione Originis aliud esse legale scriptum, aliud statutarium, aliud consuetudinarium, pro ut vel à jure communi seu lege scripta, vel statuto speciali quorundam locorum, vel consuetudine recepta & legitime præscripta inductum. Estque inter cætera jura retractus hujus species, quæ dicitur retractus communionis seu societatis conveniens iis, qui in eadem te jus & dominium indivisum habent, ut dum eorum unus suam partem vendidit extraneo, alter oblato eodem pretio, eam retrahere possit. *Castrop. tract. 33. d. 5. p. 59. §. 10. num. 2. & 3. dicens omnia in eo servanda, quæ in retractu confanguinitatis; uti idipsum ordine ostendit; quem vide. Præcipuum verò inter ea jura hujus retractus consuetudinarii est, de quo hic agitur jus illud, quod gentilitium seu confanguinitatis dicitur uti & legitimum & lineare, describique potest, quod sit jus consuetudinarium, quo proximi confanguinei rem extra familiam ab aliquo confanguineorum alienatam ex capite confanguinitatis pretio oblato intra tempora constituta legitime,*

retrahere & ad se revocare possunt. *Muller. loc. cit. lit. a. cum Lotich. de jure retractus, th. 20. quod jus ex jure divino, quo servabatur in Veteri Testamento, ut videre est Levit. 25. vers. 25. Ruth. c. 4. originem duxisse asserunt Mynf. loc. cit. num. 6. Marant. Boër. Chaffan. & alii plures apud Muller. loc. cit. th. 55. lit. v.*

Quæst. 323. Quibus competat vel non competat jus retractus gentilitium?

R Esp. ad primum: competit omnibus & singulis confanguineis. *Gail. l. 2. obs. 19. Mynf. cent. 3. obs. 51. num. 5. cum communi. Et sic in specie jus hoc retractus competit etiam ecclesiasticis & clericis, vi cujus dum confanguinei sunt venditoris rem descendentem à suis majoribus venditam tertio ab hoc retrahere possunt. *Molin. d. 370. §. ecclesiastici. Gutt. 2. 99. præf. quæst. 156. Gomez. Azeved. Tiraq. de utroq. retract. l. 1. §. 2. gl. 8. n. 41. & alii; quos citat & sequitur Castrop. l. c. p. 29. §. 3. n. 8. & 9. Arg. c. constitutum. dem integr. rest. cum receptum sit, clericum uti posse legibus & consuetudinibus in favorem laicorum latius non præjudicantibus libertati ecclesiasticæ. Postea quoque, dum clericus rem patrimoniam seu avitam vendidit laico, eandem retrahi & recuperari à confanguineo clerici venditoris etiam laico, cum *Tiraq. l. 1. de retract. §. 1. gl. 13. num. 11. Gutt. l. c. num. 3. Gomez. & alii aut Castrop. l. c. num. 10. Item dum clericus emit à laico bona ejus avita, posse ea retrahi à laico confanguineo venditoris, asseruit *Idem. num. 12. cum Tiraq. ubi ante num. 2. Gutt. l. c. num. 4. Roland. à Valle conf. 21. num. 7. Marant. d. 8. num. 7. & pluribus aliis contra Afflic. & alios relatos à Tiraq. num. 3. eò quod leges retractus communes sint clericis & laicis, & si clericus uti potest jure retractus adversus laicum, potest & hic eo uti contra clericum. Ad hæc res avita, cum eo ipso, quod talis sit, nequeat extra familiam alienari, & ita alienata retractui proximioris confanguinei subiecta sit, cum hoc onere ad emptorem clericum transit, & hoc jus jam antecedenter & independenter à dominio clerici quæritum dicto confanguineo tolli ei non possit, unde retractus ille libertati ecclesiasticæ emptoris non præjudicat. ita cum *Gutt. & Marant. Castrop. l. c. qui etiam num. 13. citans. Molin. d. 370. §. ecclesiastici. Gutt. l. c. in fine. Azeved. & alii, subdit, idem esse seu posse à laico confanguineo retrahi bona avita vendita à clerico alteri clerico ex eodem principio: quod leges civiles communes tam clericis quam laicis utiles indifferenter ab omnibus sint servandæ, dum Jus Canonicum non contradicit. Porro retractus ille à laico intentandus est clerico coram Judice ecclesiastico, non tantum ubi tam venditor quam emptor est laicus, quam dum solus emptor, à quo avocanda bona avita, & clericus, actio enim tunc instituenda est contra clericum, in quem Judex laicus non habet jurisdictionem. Secus est, seu potest intentari coram Judice laico, dum emptor bonorum illorum est laicus, etsi venditor fuerit clericus. *Castrop. l. c. num. 14. cum Azevedo. De cætero religioso professo, etsi sit confanguineus, retractus non competit, eò quod is sit quasi mortuus, & per professionem amittat omnia jura, quæ in res temporales habuit, etsi non amittat jura sanguinis juxta *L. jura sanguinis. ff. de reg. jur. quæ personam illius non egrediuntur, puta jura nobilitatis.*******

Castrop.